

Til:

Jan-Olav Aspås,
Ekspedisjonssjef,
HOD

Sted/Dato:

Bodø, 21. august 2006

Innspill til ”Handlingsplan for et bedre kosthold 2007-2011” vedrørende klinisk ernæring i helsetjenesten.

Vi slutter oss til tidligere innsendte innspill til handlingsplanen, og da spesielt fra Klinisk ernæringsfysiologers forening tilsluttet Forskerforbundet, Norsk forening for ernæringsfysiologer og fylkesmannen i Nordland.

Vi ønsker videre å fokusere på hvordan spesialisthelsetjenesten via Lærings- og Mestringssenteret (LMS) ved Nordlandssykehuset HF, ivaretar pasientopplæring og sekundærførebygging. Senteret åpnet i 1998 og var prosjekt nummer to i Norge. Det er nå 37 Lærings- og Mestringssentre i drift ved norske sykehus.

Lov om spesialisthelsetjenesten av 1999 § 3-8 og Pasientrettighetsloven av 2001 § 3 1-5 sier at pasient og pårørende har rett til informasjon. Dette betyr at sykehuset har et spesifikt ansvar i forhold til informasjon og opplæring til personer med kroniske sykdommer og/eller funksjonsnedsettelse og deres pårørende. Aktiviteten er integrert i fagpersonells virksomhet.

Formålet med senteret er å bidra til å fremme selvstendighet og mestring av eget liv. Læringsmodellen bygger på at ”*planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæring skal skje i samarbeid mellom tverrfaglig personell og erfarne brukere / pårørende*”. Denne modellen skal sikre brukersentrering i opplæring, i tråd med nyere læringsteorier og helsepolitiske mål om økt brukermedvirkning. LMS’ opplæringsmodell er enkel og derfor gjennomførbar. Erfaringene viser at samarbeid mellom fag - og brukerkompetanse øker kvaliteten på tilbudene og tilfører ny kunnskap til alle medvirkende.

Oppgavene til Lærings- og Mestringssentrene er å være pådrivere og koordinatører i utviklingen av lærings- og mestringstilbud, være et informasjonssenter, være en møteplass og til sist utvikle pedagogisk praksis og virksomhet i sykehuset.

Vår erfaring er at kostveiledning og ernæringsbehandling er et viktig tema i lærings- og mestringstilbudene. Nordlandssykehuset HF Bodø tilbyr opplæring i ernæring innen disse diagnosegruppene:

- diabetes
- kronisk tarmsykdom IBD

- stomi
- nyresvikt
- astma/kols
- hjerteinfarkt
- parkinson sykdom
- hjerneslag
- laktoseintoleranse
- fruktosemalformasjon
- cøliaki

Omkring 400 pasienter fikk gruppeveiledning innen ernæring i 2005. Dette utgjorde ca. 50 % av det totale antall nye pasienter som ble henvist til seksjon for klinisk ernæring ved Nordlandssykehuset HF i 2005.

Evaluering av de ulike tilbudene viser at Lærings- & Mestringssenterets metode er en pedagogisk god måte å formidle denne type kunnskap på. Deltakerne gir positive tilbakemeldinger. Gruppeprosessen er et redskap for ny læring, erfaringsutveksling, tar utgangspunkt i den enkeltes ståsted, normaliserer og gir trygghet og forståelse for ”den nye hverdagen”. Mat/ernæring er viktige og håndterbare tema for den enkelte, der man konkret kan gjøre endringer for å få ei bedre helse.

Under følger eksempler på utsagn hentet fra evalueringsskjemaer, etter kurs om ”å leve med diabetes”:

- Få bedre kunnskap om sykdommen, ikke minst kosthold!
- Få motivasjon angående mat og kosthold. Mer trygghet angående mat.
- Ble mer bevisst og sikrere på blant annet hva man kan spise og hva man skal være oppmerksom på.
- Ble sikrere på hva jeg ”puttet i munnen”. Varedeklarasjon ble viktig lærdom.
- Ingen tvil om at vi har endret en del etter kurset, spesielt i forhold til kosthold.
- Å lære om hvilken kost som man helst skal bruke i hverdagen.
- Få kunnskap og informasjon om sykdommen, samt kostveiledning.
- Mer bevisst på kost og mosjon.
- Få lære om kosthold og livsstil.
- Få ny informasjon om sykdommen og maten jeg bør spise.

Seksjon for klinisk ernæring ved Nordlandssykehuset HF har ikke kunnet innfri etterspørselen etter pasientopplæring på grunn av lav kapasitet. Større bevissthet i befolkningen om sammenheng mellom ernæring og livsstil, samt økt forekomst av ernæringsrelaterte sykdommer, krever mer kunnskap hos helsepersonell for å kunne imøtegå informasjonsbehovet.

Med hilsen

Elsa Hamre, leder Lærings- og Mestringscenteret

Kari Hege Mortensen, klinisk ernæringsfysiolog

Marlene B. Karlsen, klinisk ernæringsfysiolog